

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/150727,Konferencja-naukowa-Ksiazki-ponad-granicami-zelaznej-kurtyny-Naplyw-do-kraju-i-r.html>
03.03.2026, 00:23

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny. Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej przed 1989 r.” – Lublin, 23-24 września 2021 [Transmisja on-line]

W dniach 23-24 września w siedzibie IPN Lublin odbędzie się konferencja naukowa „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny. Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej przed 1989 r.”

23.09.2021

KONFERENCJA NAUKOWA

KSIĄŻKI PONAD GRANICAMI ŻELAZNEJ KURTYNY

Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej
przed 1989 r.

23–24 września 2021 r.

ul. Wodopojna 2, Lublin

Wydarzenie odbywa się stacjonarnie (ograniczona liczba uczestników)
oraz online. Transmisja dostępna:

 YouTube IPN Lublin

 facebook.com/IPN.Lublin

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Lublinie

OFENSYWA KSIĄŻKI EMIGRACYJNEJ

23 WRZEŚNIA 2021 R.

10.00 Otwarcie konferencji

Prowadzenie: dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie)

10.15–10.35 prof. dr hab. Rafał Habielski (UW/IPN), *Indywidualne i instytucjonalne inicjatywy rozpowszechniania literatury emigracyjnej w Polsce*

10.35–10.55 dr Małgorzata Ptasieńska (IPN), *Polityka wydawnicza Jerzego Giedroycia a Kraj 1956–1989*

10.55–11.15 Justyna Wysocka, *Książki i kwartalnik Oficyny Poetów i Malarzy w kraju*

11.15–11.35 dr hab. Mirosław Supruniuk (UMK), *Druki wydawane na papierze biblijnym i w miniaturze, wysyłane do Polski w latach 1945–1989*

11.35–11.55 Dyskusja

11.55–12.10 Przerwa

Prowadzenie: dr hab. Sławomir Łukasiewicz prof. KUL (KUL/IPN)

12.10–12.30 prof. dr hab. Rafał Stobiecki (UŁ), *Dualizm w historiografii polskiej po 1945 r.*

12.30–12.50 dr Tomasz Siewierski (IHN PAN), *Recepcja twórczości emigracyjnych historyków w krajowej historiografii wojskowej*

12.50–13.10 Dyskusja

13.10–14.30 Przerwa

Prowadzenie: dr Małgorzata Choma-Jusińska (IPN)

14.30–14.50 dr hab. Beata Dorosz prof. IBL PAN, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu. Rekonesans bibliograficzny*

14.50–15.10 dr hab. Dobrochna Dabert prof. UAM, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu wydawniczym*

15.10–15.30 dr Jan Olszok (IPN/ISP PAN), *Badacz źle obecnych. Roman Zimand i literatura emigracyjna*

15.30–15.50 dr Jan Malicki (SEW UW), *Emigracyjna literatura sowietologiczna w podziemnym ruchu wydawniczym*

15.50–16.10 Dyskusja

16.10–16.30 Przerwa

16.30–18.00 Dyskusja: *Czy książki wywołują rewolucję?* – prof. dr hab. Paweł Rodak (UW), prof. dr hab. Andrzej Friszke (ISP PAN);
prowadzenie: prof. dr hab. Iwona Hofman (UMCS)

24 WRZEŚNIA 2021 R.

9.00–10.40 Dyskusja: *Okiem wydawcy, okiem czytelnika* – Nina Smolar, Andrzej Mietkowski;
prowadzenie: dr Małgorzata Choma-Jusińska (IPN)

10.40–10.50 Przerwa

Prowadzenie: dr Małgorzata Ptasieńska (IPN)

10.50–11.10 dr hab. Grzegorz Pelczyński prof. UW, *Recepcja twórczości Michała K. Pawlikowskiego w komunistycznej Polsce*

11.10–11.30 dr hab. Zdzisław Kudelski (KUL), *Józef Czapski: między rolą artysty a powinnością świadka historii*

11.30–11.50 dr Ewelina Górka (UMCS), *Twórczość Czesława Straszewicza w Instytucie Literackim w Paryżu i Radiu Wolna Europa w latach 1946–1962*

11.50–12.10 dr hab. Maciej Nowak (KUL), *Od natychmiastowego uznania przez całkowite zapomnienie do ponownego odkrycia. Recepcja twórczości Andrzeja Bobkowskiego w PRL*

12.10–12.30 dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie), *Krytyka literacka Konstantego A. Jeleńskiego w paryskiej „Kulturze”. Transfer idei i wartości za żelazną kurtynę*

12.30–13.00 Dyskusja

Zakończenie konferencji

ALMA
BOOK

„GRYF”

ORBIS
POLONIA

TERN
RYBITWA

K. O. W.
VERITAS

INSTYTUT
PARYŻ

LITERACKI
1978

Program wydarzenia

Jednym z celów emigracji politycznej po 1945 r. była troska o utrzymanie i rozwój wolnej kultury polskiej, która w kraju podlegała zniewoleniu ideologicznemu. Twórczość literacka na emigracji

stała się narzędziem walki o wolność polityczną i tym samym o wolność myśli i słowa w Polsce.

Mimo żelaznej kurtyny, po wojnie, zwłaszcza po 1956 r., do rąk czytelników w Polsce dotarły miliony egzemplarzy książek i czasopism wydanych na Zachodzie, wśród nich tytuły polskich wydawnictw emigracyjnych. Szczególne miejsce zajmowały wśród nich prace historyczne, publicystyka polityczna, wspomnienia, literatura piękna i poezja, czasopisma poświęcone kulturze i zagadnieniom społeczno-politycznym oraz tłumaczenia klasyki zagranicznej. Książki i czasopisma otrzymywały przede wszystkim instytucje naukowe i kulturalne, przechowując je jako *prohibita* i udostępniając wedle restrykcyjnych zasad. Z czasem coraz więcej osób prywatnych miało dostęp do publikacji wydanych na Zachodzie. Niektóre były dopuszczone do obiegu legalnie, natomiast wiele tytułów, uznanych za „dywersję ideologiczną”, przemycano, narażając się na represje i szyskany.

Książki i czasopisma zaspokajały różne potrzeby czytelników: kontaktu z wolą myślą, pogłębienia niezafałszowanej wiedzy o świecie i historii, własnego rozwoju zawodowego. Słowo pisane miało także moc mobilizowania jednostek i zbiorowości. Takie książki zyskały miano „książek zbójeckich”. Nieprzypadkowo jedną z najważniejszych form oporu wobec komunistycznej władzy w PRL był niezależny ruch wydawniczy, w którym obok tekstów autorów krajowych, prezentowana była literatura i publicystyka twórców emigracyjnych. Również wydawnictwa emigracyjne sięgały po prace niezależnych twórców krajowych.

Tym zagadnieniom będzie poświęcona konferencja „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny. Napływ do kraju i recepcja polskiej literatury emigracyjnej przed 1989 r.”, która odbędzie się w dniach 23-24 września br., zorganizowana przez Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Lublinie.

Wydarzenie transmitowane będzie na kanale YouTube IPN Lublin i na Facebook.com/IPN.Lublin

Program:

23 WRZEŚNIA 2021

10.00 Otwarcie konferencji

Panel 1 : Inicjatywy wydawnictw emigracyjnych adresowane do kraju

Prowadzenie: dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie)

- 10.15-10.35 prof. dr hab. Rafał Habielski (UW/IPN), *Indywidualne i instytucjonalne inicjatywy rozpowszechniania literatury emigracyjnej w Polsce*
- 10.35-10.55 dr Małgorzata Ptaśńska (IPN), *Polityka wydawnicza Jerzego Giedroycia a Kraj 1956-1989*
- 10.55-11.15 Justyna Wysocka, *Książki i kwartalnik Oficyny Poetów i Malarzy w kraju*
- 11.15-11.35 dr hab. Mirosław Supruniuk (UMK), *Druki wydawane na papierze biblijnym i w miniaturze, wysyłane do Polski w latach 1945-1989*
- 11.35-11.55 Dyskusja
- 11.55-12.10 Przerwa

Panel 2: Historiografia emigracyjna a historiografia krajowa

Prowadzenie: dr hab. Sławomir Łukasiewicz prof. KUL (KUL/IPN)

- 12.10-12.30 prof. dr hab. Rafał Stobiecki (UŁ), *Dualizm w historiografii polskiej po 1945 r.*
- 12.50-13.10 Dyskusja

Panel 3: Literatura emigracyjna a drugi obieg wydawniczy

Prowadzenie: dr Małgorzata Choma-Jusińska (IPN)

- 14.30-14.50 dr hab. Beata Dorosz prof. IBL PAN, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu. Rekonesans bibliograficzny*
- 14.50-15.10 dr hab. Dobrochna Dabert prof. UAM, *Literatura emigracyjna w drugim obiegu wydawniczym*
- 15.10-15.30 dr Jan Olaszek (IPN/ISP PAN), *Badacz źle obecnych. Roman Zimand i literatura emigracyjna*
- 15.30-15.50 dr Jan Malicki (SEW UW), *Emigracyjna literatura sowietologiczna w podziemnym ruchu wydawniczym*
- 15.50-16.10 Dyskusja
- 16.10-16.30 Przerwa
- 16.30-18.00 Dyskusja: *Czy książki wywołują rewolucję?* – prof. dr hab. Paweł Rodak (UW), prof. dr hab. Andrzej Friszke (ISP PAN); prowadzenie: prof. dr hab. Iwona Hofman (UMCS)

- 9.00-10.40 Dyskusja: *Okiem wydawcy, okiem czytelnika* – Nina Smolar, Andrzej Mietkowski; prowadzenie: dr Małgorzata Choma-Jusińska
- 10.40-10.50 Przerwa

Panel 4: Twórcy emigracyjni w kraju

Prowadzenie: dr Małgorzata Ptasńska (IPN)

- 10.50-11.10 dr hab. Grzegorz Pełczyński prof. UWr, *Recepcja twórczości Michała K. Pawlikowskiego w komunistycznej Polsce*
- 11.10-11.30 dr hab. Zdzisław Kudelski (KUL), *Józef Czapski: między rolą artysty a powinnością świadka historii*
- 11.30-11.50 dr Ewelina Górka (UMCS), *Twórczość Czesława Straszewicza w Instytucie Literackim w Paryżu i Radiu Wolna Europa w latach 1946-1962*
- 11.50-12.10 dr hab. Maciej Nowak (KUL), *Od natychmiastowego uznania przez całkowite zapomnienie do ponownego odkrycia. Recepcja twórczości Andrzeja Bobkowskiego w PRL*
- 12.10-12.30 dr Agata Fijuth-Dudek (WSPA w Lublinie), *Krytyka literacka Konstantego A. Jeleńskiego w paryskiej „Kulturze”. Transfer idei i wartości za żelazną kurtynę*
- 12.30 Dyskusja.

Pliki do pobrania

[Program wydarzenia \(pdf, 3.06 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)